

ПІД ЧАС АРХЕОЛОГІЧНИХ РОЗКОПОК НА ВОЛИНІ ВИЯВЛЕНО ЦІННІ ЗНАХІДКИ РІЗНИХ ЕПОХ

На території с. Ратнів (Луцький район, Волинська область) вже три місяці триває робота археологічної експедиції Інституту археології НАН України. За цей період дослідникам вдалося відшукати рідкісні артефакти, які належать до різних історичних епох – від доби раннього заліза до часів Київської Русі.

Вид на заплаву р. Черногузка та селище Ратнів із півдня

До складу експедиції увійшли наукові співробітники відділу археології Криму Інституту археології НАН України – **С.А. Теліженко** (керівник експедиції), **В.О. Манько** та **А.П. Весельський**, а також студент III курсу Вільнюського університету (Литовська Республіка) **Ш. Субатавічус**, який проходить в Україні археологічну практику в рамках Меморандуму про академічну співпрацю, укладеного між Інститутом археології НАН України та Департаментом археології історичного факультету Вільнюського університету.

Основну увагу дослідники зосередили на вивченні багатошарового поселення Ратнів-II, розташованого в межах Волинської височини на надзаплавній терасі правого берега р. Черногузка (притоки р. Стир). Упродовж попереднього археологічного сезону на території цього поселення, крім об'єктів епох бронзи й раннього заліза та доби середньовіччя, було виявлено й господарську яму культури лінійно-стрічкової кераміки епохи неоліту. Саме з огляду на наявність перспектив отримання додаткових свідчень про розвиток цієї культури на території Волині й було організовано Ратнівську експедицію. Однак у

процесі проведення розкопок вдалося виявити лише **об'єкти, які належать до епох ранньої бронзи й раннього заліза, а також до IX ст. та доби Київської Русі.**

Дослідження господарської ями

З межановицькою культурою епохи ранньої бронзи, яка датується кінцем III – першою чвертю II тис. до н.е., вчені пов'язують розкопану ними велику господарську яму завглибшки близько 1,8 м, у заповненні якої було виявлено велику кількість кісток тварин, уламки ліпного керамічного посуду, глиняний «хлібець» та

вироби з кременю. Особливістю конструкції даної ями є розширення її діаметру в нижній частині.

До **милоградської культури епохи раннього заліза (VIII-I ст. до н.е.)** археологи відносять **рівчак**, у заповненні якого містилися численні подрібнені стінки ліпного посуду, перепалений кремень та кістки тварин. За словами науковців, перепалений кремень використовувався представниками вказаної культури при виготовленні посуду – як домішка до глиняної маси.

Артефакти межановицької культури

Однак **найцікавішою своєю знахідкою археологи вважають виробничий центр, датований IX – початком X ст., – залишки пекарні, яка обслуговувала великий населений пункт або господарство заможного землевласника.**

Загальний вигляд розкопаної археологами пекарні

Зазначений об'єкт має вигляд заглибленого в лес котловану з розташованими всередині ямами господарського призначення. Імовірно, внаслідок перебудови ями було засипано, а сам котлован – розширено для облаштування шести печей купольної форми (таку кількість печей на території саме селища, а не

княжого міста, археологи вважають надзвичайно рідкісною). Печі збереглися не повністю, а куполи обвалилися ще у давнину. До того ж, як стверджують дослідники, в результаті функціонування об'єкту деякі печі було зруйновано навмисно. Науковці також припускають, що даний об'єкт був спорудою відкритого типу, тобто функціонував просто неба. По закінченні досліджень печі буде законсервовано та передано до музеїв.

Виявлені ж у котловані знахідки представлені здебільшого фрагментами раннього кружального й ліпного посуду, орнаментованого хвилястими прокресленими лініями та відбитками штампу, і кістками тварин. Крім того, в заповненні печей було знайдено фрагмент біоглиняного пряслиця та два металеві ножі.

Печі часів Київської Русі

Найбільш пізнім (датованим XI ст.) об'єктом є зернова яма, яка має глибину 2,7м і за формою нагадує піфос (яйцеподібний або кулястий глиняний глек). Її дно заокруглене, а на стінках збереглися рештки обмазки – лесу, змішаного з половиною. У заповненні дослідники виявили багато фрагментів керамічного кружального посуду, кістки тварин, абразиви тощо. З метою здійснення археоботанічних досліджень та для виявлення слідів землеробства (зерен) учені здійснили флотацію седименту, відібраного з зернової ями XI ст. та господарської ями межановицької культури. Відібрані в результаті проведення флотації карбонізовані рештки було відправлено для подальших досліджень до Вільнюського університету.

Зернова яма з фрагментом обмазки на стінці

Під час археологічних розвідок на островах в заплаві р. Черногузка було виявлено нові археологічні пам'ятки, серед яких – поселення межановицької культури епохи ранньої бронзи на о. Ратнівському, поселення XIV-XV ст. на о. Вікторяни та ще декілька різночасових пунктів.

Учені вважають, що весь берег річки й усі острови в її заплавах є важливими пам'ятками археології, а розкопувана ділянка – суцільним культурним шаром, що приховує в собі згадки про різні епохи історії людства, і сподіваються на нові цікаві знахідки в цій місцевості.

Робота Ратнівської експедиції Інституту археології НАН України триватиме до кінця серпня 2015 року.

За інформацією Інституту археології НАН України

Репортажі з місця археологічних розкопок дивіться у відеосюжетах українських засобів масової інформації:

<https://www.youtube.com/watch?v=9B8C1KBfYCU>

<https://www.youtube.com/watch?v=QdNpjfUFA8s>

<https://www.youtube.com/watch?v=FivO6aBJAOw>

<https://www.youtube.com/watch?v=NCLjp7rCsBo>

Більше фотографій знахідок із території багатощарового поселення Ратнів-II можна знайти на сторінці:

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.788732981244122.1073741838.571342859649803&type=3>

Матеріали опублікували: Прес-служба НАН України